

Савдода йўл қўйиладиган гуноҳлар: ёлғон гапириш

19:00 / 27.06.2019 2731

Тожир савдо молини мақташ учун ёлғон гапириш ҳаром эканини зинҳор унутмаслиги зарур.

Шунингдек, ваъдага вафо қилмай, сўнг ёлғон гапириш, нарсаларнинг баҳосини баён қилишда ёлғон ишлатиш ҳам ҳаромдир.

يَا لَيْسُ الْمَالُ إِلَّا مَلَاسٌ وَهِيَ لَعَلُّهَا لَيْسَ بِبَلِّ لَعَلَّ عَمَّ جَرَحُهَا أُنْزِعُهَا لِيَضْرَبَ عَافِرُونَ عَمَّ رَاصِبًا أَوْ مُهَقَانًا أَوْ عَفْرًا، «إِذَا جُتِلَ رَشْعٌ مِائِي» لِقَافٍ، نُوغِي أَبَتِي سَأَلْنَا لِيَأْرَفَ، هَلْ لِي قِتْلَانًا أَلِ أَرَجُفَ مِائِي قَوْلًا مَوْيَ نُوغِي بِي رَاجُتَلَانًا، لِقَافٍ، هَلَّ عَاجِلِي هَلْ لِي ذِمَّتْ لِي هَاوَرُ. «قَدَّصَوُ، رَبَّو»

Рифоъа розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«У киши Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан намозгоҳга чиққан эканлар. Шунда у зот савдо қилаётган одамларни кўриб: «Эй тожирлар жамоаси!» дедилар. Улар бошларини кўтариб, чақириққа жавобан, у зотга қарадилар. Шунда у зот: «Албатта, тожирлар қиёмат куни фожирлар ҳолида тирилтирилурлар. Фақат Аллоҳга тақво қилган, яхшилик ва ростгўйлик қилган бундан мустасно», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Агар тижоратчи одам тақводор, яхшилик қилувчи ва ростгўй бўлмаса, тожирлик эгасига надомат, охират шармандалигини келтиради. Ҳар бир тожир ушбу ҳадиси шарифда зикр қилинган уч сифатни ўзида мужассам қилишга уринмоғи керак:

1. Аллоҳ таолога тақво қилиш;
2. Яхшилик қилиш;
3. Ростгўй бўлиш;

Ушбу сифатлари бор одамгина тижоратда фожирлик, алдамчилик, ҳаромхўрлик қилмайди.

Аслини олганда тожирлик ҳам шариат кўрсатган йўл билан амалга оширилса, ибодат бўлади. Чунки тожирлар тижоратлари орқали ўзларига фойда топишдан ташқари, жамиятлари учун катта аҳамиятга эга бўлган ишни амалга оширадилар. Кўпчиликнинг оғирини енгил қиладилар.

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда тижоратни ҳалол қилганини эълон қилган. Ҳатто ҳаж ибодати вақтида ҳам тижоратга рухсат берган. Саҳобалардан баъзилари тижорат вақти келса, Аллоҳнинг йўлида жидду жаҳд қилишга тенг бўлишини айтганлар.

Ушбу афзалликларнинг ҳаммаси тожирнинг тақводор, ростгўй ва омонатли бўлишига боғлиқдир. Ана ўшанда мўмин-мусулмон тожир қиёмат куни юксак мартабаларга эришади. Набийлар, сиддиқлар ва шаҳидлар билан бирга бўлади.

Ушбу ҳадис олдимизга тожирларнинг икки хил ҳолатини кўндаланг қўймоқда:

Алдамчи, ёлғончи ва ҳаромхўрлари қиёмат куни фожир бўлиб тирилтирилади;

Тақводор, содиқ ва омонатлилари қиёмат куни набийлар, сиддиқлар ва шаҳидлар билан бирга бўлишади. Энди ихтиёр ҳаммининг ўзида. Ҳар ким ниятига ва амалига яраша мансаб топади.

قَوْلُ سَلَامٍ فِي وَهْوَةِ عَجَلٍ سَمِاقًا لِحَرْبِنَا: هُنَّ عُهُودٌ لِّلْأَيِّضِ وَالْأَيُّوبِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِنَا لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَصْرٌ مِنَّا قَبْلَ هَٰذَا وَلَئِن لَّمْ يَظْهَرْ لَهُمْ آيَاتُنَا لَيَكْفُرْنَ بِهَا
بِآيَاتِنَا وَلَئِن لَّمْ يَظْهَرْ لَهُمْ آيَاتُنَا لَيَكْفُرْنَ بِهَا

Абдуллоҳ ибн Абу Авфо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Бир киши бозорда туриб, бир молни савдога қўйди ва мусулмонлардан бир одамни қизиқтириш учун у(мол)га ўзига берилаётгандан кўп берганини айтиб, Аллоҳнинг номи ила қасам ичди. Шунда:

«Аллоҳнинг аҳдини ва ўз қасамларини озгина баҳога сотадиганлар...» ояти нозил бўлди».

Имом Бухорий ривоят қилган.

Оятнинг давомида:

«...албатта, ана ўшаларга охиратда яхши насиба йўқдир, қиёмат куни Аллоҳ уларга гапирмас, назар солмас ва уларни покламас. Уларга аламли азоб бор», дейилган (*Оли Имрон сураси, 77-оят*).

Демак, одамларни қизиқтириб, молини ўтказиш учун «Ўзи бу мол менга бунчага тушган», деб ёки «Одамлар «Бунча бераман», деган эди, сотмадим», деб ёлғон айтиб, қасам ичиш охиратда ёмон оқибатларга олиб келар экан. Шунинг учун бу нарсадан ҳушёр бўлиш лозим.

“Бозор ва унга оғлиқ масалалар” китобидан